CRUZ VILLALÓN
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
az ismertetés napja: 2012 október 25.[1]

C-32/11. sz. ügy

Allianz Hungária Biztosító Zrt.
Generali-Providencia Biztosító Zrt.
Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége
Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft.
Paragon-Alkusz Zrt., a Magyar Opelkereskedők Bróker Kft. jogutódja
kontra
Gazdasági Versenyhivatal

(a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága [Magyarország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Verseny — Biztosítótársaságok és egyes gépjármű-márkakereskedők közötti olyan kétoldalú megállapodások, amelyek alapján a biztosítótársaság által biztosított járművek javítása után a biztosítótársaságok által a márkakereskedőknek fizetett javítási óradíj a márkakereskedők mint az adott biztosítótársaság közvetítői által a biztosítótársaság javára értékesített biztosítások százalékos arányától függ — A Bíróság hatásköre — A verseny korlátozására irányuló cél”

I – Bevezetés

1. A jelen ügyben a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága az EUMSZ 101. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozó kérdést terjesztett a Bíróság elé olyan eljárásban, amelyben a nemzeti versenyhatóság egyik határozatának jogszerűségét vitatják, amely határozat versenykorlátozónak és a magyar joggal összeegyeztethetetlennek minősített több magyar biztosítótársaság, márkakereskedő és járműjavító, valamint az ez utóbbiakat tömörítő egyesület között különböző módon létrejött, különféle megállapodásokat.

2. A jelen ügyet két szempontból kell megvizsgálni. Először is, az ügy körülményei – véleményem szerint – megkövetelik az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatóságának vizsgálatát. Jóllehet e kérdés az uniós jog egyik rendelkezésére vonatkozik, nem vitás, hogy a jelen tényállást a magyar versenyjogi rendelkezések szabályozzák. Ebben az értelemben azt fogom javasolni a Bíróságnak, hogy állapítsa meg, hogy a magyar jognak az uniós jogra történő, a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében vett „közvetlen és feltétlen utalása” nyilvánvaló hiányában nem teljesülnek az ilyen jellegű előzetes döntéshozatal iránti kérelmek elfogadhatósága tekintetében megkövetelt feltételek.

1 — Eredeti nyelv: spanyol.

3. Ettől függetlenül másodlagos jelleggel elemezni fogom az ügy érdemét, amely – mint fentebb említettem – a verseny korlátozásának esetleges tényállását érinti különösen bonyolult, vertikális megállapodások alkotta környezetben, amelyet mindazonáltal egy horizontális jellegű megállapodás is befolyásolhatott.

II – Jogi háttér

A – *Az uniós jog*

4. A Szerződés 81. és 82. cikkében (EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikk) meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet[2] 3. cikke szabályozza az EK 81. cikk és az EK 82. cikk (EUMSZ 101. cikk és EUMSZ 102. cikk), valamint a nemzeti versenyszabályok közötti viszonyt.

5. E cikk (1) bekezdése értelmében, „ha a tagállamok versenyhatóságai vagy a nemzeti bíróságok az [EUMSZ 101. cikk] (1) bekezdése szerinti megállapodásokra, vállalkozások társulásainak döntéseire vagy összehangolt magatartásokra, amelyek e rendelkezés értelmében befolyásolhatják a tagállamok közötti kereskedelmet, a nemzeti versenyjogot alkalmazzák, akkor az ilyen megállapodásokra, döntésekre vagy összehangolt magatartásokra az [EUMSZ 101. cikket] is alkalmazniuk kell. Ha a tagállamok versenyhatóságai vagy a nemzeti bíróságok az [EUMSZ 102. cikk] által tiltott visszaélésre a nemzeti versenyjogot alkalmazzák, akkor az [EUMSZ 102. cikket] is alkalmazniuk kell.”

6. A 3. cikk (2) bekezdése akképp rendelkezik, hogy „a nemzeti versenyjog alkalmazása nem vezethet az olyan megállapodásoknak, vállalkozások társulásai döntéseinek vagy összehangolt magatartásoknak a tilalmához, amelyek ugyan befolyásolhatják a tagállamok közötti kereskedelmet, viszont az [EUMSZ 101. cikk] (1) bekezdésének értelmében nem korlátozzák a versenyt, vagy amelyek megfelelnek az [EUMSZ 101. cikk] (3) bekezdésében foglalt feltételeknek, illetve amelyek valamelyik, az [EUMSZ 101. cikk] (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló rendelet hatálya alá tartoznak. E rendelet alapján a tagállamok nem akadályozhatók meg abban, hogy a saját területükön szigorúbb nemzeti jogszabályokat alkalmazzanak a vállalkozások által folytatott egyoldalú magatartás tilalmára vagy szankcionálására.”

7. Végül a 3. cikk (3) bekezdése a következőket írja elő:, „A közösségi jog általános alapelveinek és egyéb rendelkezéseinek csorbítása [helyesen: sérelme] nélkül az (1) és (2) bekezdés nem alkalmazható azokban az esetekben, amikor a versenyhatóságok és a tagállamok nemzeti bíróságai a vállalkozások összefonódásának ellenőrzésére vonatkozó nemzeti jogszabályokat alkalmazzák, illetve nem akadályozhatja meg a nemzeti jog azon rendelkezéseinek alkalmazását, amelyek alapvetően az [EUMSZ 101. cikkben] és az [EUMSZ 102. cikkben] előirányzott céltól eltérő célkitűzést szolgálnak.”

B – *A magyar szabályozás*

8. A magyar jogalkotó 1996-ban fogadta el a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló törvényt[3], amelynek preambuluma értelmében a törvény megalkotására „az Európai Közösség jogszabályaihoz való közelítés követelményét, valamint a hazai versenyjog hagyományait is” figyelembe véve került sor.

2 — HL L 1., 25. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.

3 — A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény, a továbbiakban: Tpvt.

9. A Tpvt. 1. §-ának (2) bekezdése értelmében az EK 81. cikk és EK 82. cikk (EUMSZ 101. cikk és EUMSZ 102. cikk) alkalmazása során az e cikkek hatálya alá tartozó piaci magatartásra is e törvény eljárási rendelkezéseit kell alkalmazni, akkor is, ha a Gazdasági Versenyhivatal vagy magyar bíróság eljárásának van helye.

10. A Tpvt. „A gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalma" című IV. fejezetében foglalt 11. §-ának (1) bekezdése értelmében „[t]ilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások egyesülési jog alapján létrejött szervezetének, köztestületének, egyesülésének és más hasonló szervezetének […] a döntése, […] amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki. Nem minősül ilyennek a megállapodás, ha egymástól nem független vállalkozások között jön létre."

III – Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

11. 2002 vége óta számos gépjárműjavító-műhelyként is működő gépjármű-márkakereskedő a gépjármű-márkakereskedők országos szövetségét (a továbbiakban: GÉMOSZ) bízta meg azzal, hogy évente tárgyalja meg nevükben a biztosítótársaságokkal a balesetben károsodott, e biztosítóknál biztosított gépjárművek javítására alkalmazandó óradíjakra vonatkozó keretmegállapodásokat.

12. E márkakereskedők két szempontból állnak kapcsolatban a biztosítókkal, különösen az Allianz Hungária Biztosító Zrt-vel (a továbbiakban: Allianz) és a Generali-Providencia Biztosító Zrt-vel (a továbbiakban: Generali). Egyrészt a biztosítótársaságok „közvetítőiként" járnak el oly módon, hogy a gépkocsieladás vagy -javítás esetén gépjármű-biztosításokat ajánlanak ügyfeleiknek az említett biztosítótársaságok nevében. Másrészt a márkakereskedők megjavítják a balesetben károsodott, a szóban forgó biztosítóknál biztosított gépkocsikat.

13. 2004-ben és 2005-ben a GÉMOSZ és az Allianz keretmegállapodásokat kötött a javítás óradíjaira vonatkozóan. Az Allianz ezt követően a keretmegállapodások alapján egyedi megállapodásokat kötött több márkakereskedővel, amely megállapodások értelmében a márkakereskedők a balesetben károsodott gépjárművek javításáért magasabb óradíjat kapnak abban az esetben, ha az Allianzcal kötött gépjármű-biztosítások az adott gépjármű-kereskedő által értékesített biztosítások bizonyos százalékát teszi ki.[4]

14. A Generali a vonatkozó időszakban nem keretmegállapodásokat kötött a GÉMOSZ-szal, hanem egyedi megállapodásokat a márkakereskedőkkel, a gyakorlatban a fent bemutatotthoz hasonló, az óradíj növelését célzó záradékot alkalmazva.[5]

15. A Gazdasági Versenyhivatal 2006. december 21-i határozatában megállapította, hogy a következő megállapodások összeegyeztethetetlenek a Tpvt. 11. §-ával:

– Elsősorban a GÉMOSZ által a 2003 és 2005 közötti időszakban a márkakereskedőknek a gépjárműjavítás tekintetében a biztosítókkal szemben alkalmazandó „ajánlott árakat" rögzítő három döntése.

4 — Az Allianz szerint e biztosító típusmegállapodása három, aszerint különböző díjazási formát foglalt magában, hogy a márkakereskedő Allianz-biztosításokat értékesít, amelyek a márkakereskedő által értékesített biztosítások i. kevesebb mint 30%-ának, ii. 30–50%-ának, illetve 50%-ának feleltek-e meg. A gépjárműjavítás óradíjának megtárgyalt emelése i. 10–11% azon márkakereskedők tekintetében, amelyek esetében az Allianz-termékek biztosításértékesítésének kevesebb mint 30%-át tették ki, ii. 12–13% a 30–50% közötti értékesítés esetében, illetve iii. 14–15% azok esetében, amelyek értékesítésének 50%-át Allianz-termékek tették ki. A fentiek ellenére a vizsgálat alá vont másik biztosító, a Generali azt állítja, hogy az Allianz és a márkakereskedők között létrejött megállapodások nagy része a javítás díjának emelését csak akkor írta elő, ha a márkakereskedő által értékesített Allianz-termékek elérték összes értékesítésének 50%-át.

5 — E biztosító szerint a Generali és a márkakereskedők között létrejött megállapodások abban az esetben írták elő a díj emelését, ha a márkakereskedők összes biztosítási értékesítésének 30%-át Generali-termékek teszik ki, amely célkitűzés 10%-kal haladta meg a Generali piaci részesedését, amely a releváns időszakban 20% volt.

– Másodsorban a 2004-ben és 2005-ben a GÉMOSZ és az Allianz között létrejött keretmegállapodások, valamint az ugyanezen időszak alatt egyes márkakereskedők és az Allianz, illetve a Generali között létrejött egyedi megállapodások.

– Harmadsorban különböző, 2000 és 2005 között egyrészt az Allianz vagy a Generali, másrészt biztosítási alkuszok (Peugeot Márkakereskedők, Opelkereskedők és a Porsche Biztosítási Alkusz Kft.) között kötött megállapodások, amelyek az érintett biztosítókkal kötött biztosítási szerződések darabszámától függő jutalékra vonatkoztak.

16. Határozatának alátámasztására a Gazdasági Versenyhivatal megállapította, hogy a mind együttesen, mind egyenként értékelt megállapodások csoportja versenykorlátozó célú volt mind a gépjármű-biztosítások piacán, mind pedig a gépjármű-javítási szolgáltatások piacán. A Gazdasági Versenyhivatal úgy ítélte meg, hogy mivel e megállapodások nem voltak hatással a tagállamok közötti kereskedelemre, az EUMSZ 101. cikk azokra nem alkalmazandó, és ezért e megállapodások jogellenessége kizárólag a magyar versenyjogból ered.

17. A megállapodások jogellenességét megállapítva a Gazdasági Versenyhivatal megtiltotta a szóban forgó magatartások folytatását, és az Allianzcal szemben 5 319 000 000 HUF, a Generalival szemben 1 046 000 000 HUF, a GÉMOSZ-szal szemben 360 000 000 HUF, a Peugeot Márkakereskedőkkel szemben 13 600 000 HUF, valamint az Opelkereskedőkkel szemben 45 000 000 HUF összegű bírságot szabott ki.

18. Az alapeljárás felperesei által az e határozat hatályon kívül helyezése iránt előterjesztett kereset alapján a Fővárosi Bíróság a vitatott határozatot részben megváltoztatta, azonban azt a Fővárosi Ítélőtábla a Fővárosi Bíróság ítéletével szembeni fellebbezés alapján hozott ítéletével teljes egészében fenntartotta hatályában.

19. Az alapeljárás felperesei felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő a Legfelsőbb Bírósághoz ez utóbbi ítélettel szemben. A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a Tpvt. 11. §-a (1) bekezdésének szövege szinte teljesen megegyezik az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésének szövegével, és arra hivatkozva, hogy nyilvánvaló érdek fűződik ahhoz, hogy az uniós jog rendelkezései vagy fogalmai egységes értelmezést kapjanak, a következő kérdést terjesztette előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé:

„Minősíthetők-e az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésébe ütköző – a belső piaci versenyt kizáró, korlátozó vagy torzító célú – megállapodásnak egy biztosítótársaság és egyes autójavítók, illetve a biztosítótársaság és az autójavítók egyesülete közötti olyan kétoldalú megállapodások, amelyek alapján a biztosítótársaság által biztosított járművek javítása után a biztosítótársaság által a javítónak fizetett javítási óradíj – többek között – a javító mint az adott biztosítótársaság biztosításközvetítője által, a biztosítótársaság javára közvetített biztosítások számától és arányától is függ?”

IV – Az előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdés elfogadhatóságáról

20. A kérdést előterjesztő bíróság annak meghatározását kéri, hogy az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével ellentétes-e a vállalkozások között létrejött megállapodások egy meghatározott típusa. Ugyanakkor magában az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésben is megállapításra kerül, hogy a Szerződés e rendelkezése nem alkalmazandó ebben az ügyben, mivel a vitatott megállapodásoknak nincs hatásuk a tagállamok közötti kereskedelemre. Következésképpen ezek jogszerűségét kizárólag a magyar versenyszabályok, konkrétan a Tpvt. 11. §-a (1) bekezdésének viszonylatában kell megvizsgálni. Ezt a megközelítést, a Gazdasági Versenyhivatal határozatának kiindulópontját a felek egyike sem vitatta.

21. Az alapeljárás tárgyát képező ügy ezen tisztán belső jellege ellenére a Legfelsőbb Bíróság úgy ítélte meg, hogy az EUMSZ 101. cikk értelmezésére vonatkozó kérdést kell a Bíróság elé terjeszteni, azon érveléssel, hogy a vitatott megállapodásoknak a magyar nemzeti jog (a Tpvt.) alapján történő minősítése olyan elveken alapul, amelyek tartalmukat tekintve azonosak az EUM-Szerződés említett cikkében szereplőkkel.

22. A Tpvt. 11. §-ának (1) bekezdése megfogalmazásbeli különbségek nélkül ténylegesen, szinte szóról szóra átveszi a versenykorlátozó megállapodásoknak az EUMSZ 101. cikk (EK 81. cikk) (1) bekezdésében előírt tilalmát. Ez okból a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy a vitatott megállapodások versenykorlátozó megállapodásokként történő minősítéséhez az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésében előírt rendelkezések értelmezésére van szükség, és a Bíróság beavatkozását azon egyértelmű közösségi érdek igazolja, „hogy a közösségi jogból vett rendelkezések vagy fogalmak (ilyenek a jelen felülvizsgálati eljárásban alkalmazandó, a Tpvt. 11. § (1) bekezdésébe foglalt fogalmak is) egységes értelmezésre kerüljenek, a jövőbeli eltérő értelmezések veszélyének elkerülése végett, függetlenül attól, hogy milyen körülmények között alkalmazzák azokat."

23. A Bizottság szintén az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatósága mellett foglalt állást. A Bizottság többek között arra hivatkozik, hogy jóllehet a jelen ügyben – a később említésre kerülő ügyektől eltérően – nem került közvetlenül alkalmazásra az uniós jog, a versenyjogi törvény és az uniós jog közötti sajátos kapcsolat szükségessé teszi a magyar bíróság által kért értelmezést.

24. A Dzodzi-ügyben hozott ítélettel [6] kezdődő ítéletsorozatban a Bíróság ténylegesen megállapította az uniós jog valamely rendelkezésére vonatkozó előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatóságát, jóllehet e rendelkezés nem volt alkalmazandó az alapügyekben, „abban a sajátságos esetben, amikor valamelyik tagállam nemzeti joga e közösségi rendelkezés tartalmára utal az ezen állam tisztán belső helyzetére alkalmazandó szabályok meghatározása érdekében." E megoldás alapjául az említett ítélet arra az egyértelmű érdekre hivatkozik, „hogy a közösségi jogból vett rendelkezéseket vagy fogalmakat egységesen értelmezzék a jövőbeli eltérő értelmezések veszélyének elkerülése végett, függetlenül attól, hogy milyen körülmények között alkalmazzák azokat", jóllehet ezt követően a nemzeti bíróságok feladata a Bíróság által értelmezett rendelkezés alkalmazása – figyelemmel az előttük folyó eljárás ténybeli és jogi körülményeire –, valamint az uniós jogra történő utalás pontos terjedelmének meghatározása. [7]

25. Korábban több főtanácsnok is egyértelmű fenntartásokat fogalmazott meg ezen ítélkezési gyakorlattal szemben. [8] E kritikák ellenére a Bíróság később megerősítette ezt az ítélkezési gyakorlatot. [9]

26. Mindazonáltal figyelembe kell venni, hogy az ilyen jellegű, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatóságának elismerése nem feltétel nélkül történt. Ennek megfelelően már a Kleinwort Benson ügyben hozott ítéletben [10] a Bíróság egy lényeges pontosítást tett, megkövetelve, hogy a nemzeti jog által az uniós jogra történő utalás „közvetlen és feltétlen" legyen, amely feltételt

6 — A C-279/88. és C-197/89. sz., Dzodzi egyesített ügyekben 1990. október 18-án hozott ítélet (EBHT 1990., I-3763. o.). Hasonló precedens található a 166/84. sz. Thomasdünger-ügyben 1985. szeptember 26-án hozott ítéletben (EBHT 1985., 3001. o.) is.

7 — A Dzodzi-ügyben hozott ítélet 34–41. pontja.

8 — E kritikus szempont jó összefoglalása található Ruiz-Jarabo főtanácsnok C-1/99. sz. Kofisa Italia ügyre vonatkozó 2000. szeptember 26-i indítványának (2001. január 11-én hozott ítélet; EBHT 2001., I-207. o.) 22. és ezt követő pontjaiban. Eredetileg a fent hivatkozott Thomasdünger-ügyben 1985. május 15-én ismertetett indítványában Mancini főtanácsnok is ellenezte az ilyen jellegű előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadását, mivel ez véleménye szerint ellentétes lenne a Szerződés rendelkezéseivel. Hasonló megállapításokat tett Darmon főtanácsnok a fent hivatkozott Dzodzi-ügyre vonatkozó 1990. július 3-i indítványában, Tizzano főtanácsnok a fent hivatkozott Adam-ügyre vonatkozó indítványában, valamint Jacobs főtanácsnok a C-28/95. sz. Leur-Bloem-ügyre vonatkozó 1996. szeptember 17-i indítványában (1997. július 17-én hozott ítélet; EBHT 1997., I-4161. o.), továbbá a C-306/99. sz. BIAO-ügyre vonatkozó 2001. november 15-i indítványában (2003. január 27-én hozott ítélet; EBHT 2003., I-1. o.).

9 — Lásd többek között a fent hivatkozott Leur-Bloem-ügyben hozott ítéletet; a C-7/97. sz. Bronner-ügyben 1998. november 26-án hozott ítéletet (EBHT 1998., I-7791. o.); a fent hivatkozott Kofisa Italia ügyben hozott ítéletet, a fent hivatkozott Adam-ügyben hozott ítéletet; a fent hivatkozott BIAO-ügyben hozott ítéletet és a C-3/04. sz., Poseidon Chartering ügyben 2006. március 16-án hozott ítéletet (EBHT 2006., I-2505. o.).

10 — A C-346/93. sz. ügyben 1995. március 28-án hozott ítélet (EBHT 2003., I- 615. o.).

több főtanácsnok is kifejezetten kiemelt.[11] Ugyanezen irányvonalat követve a Club Náutico de Gran Canaria ügyben hozott végzés szigorúan alkalmazta e kivételt az Impuesto General Indirecto Canarióra (IGIC) (kanári-szigeteki általános közvetett adó) vonatkozó tényállás tekintetében. Ez az adó lényegében a héának felel meg, de a Kanári-szigeteken alkalmazandó, az uniós jog területi hatályán kívül. Bár az IGIC-t szabályozó rendelkezés, amelynek értelmezését a kérdést előterjesztő bíróság kérte, a spanyol héatörvényt vette át, a Bíróság megállapította, hogy az említett szabályozás nem valósított meg „közvetlen és feltétlen" utalást, hanem csak puszta átvételt, ami a kérdés elutasításához vezetett.[12]

27. Ily módon az olyan ítéletek, mint a Leur-Bloem-ügyben és a Kofisa Italia ügyben hozottak[13], *a contrario* érveléssel közvetve megerősítették ezen ítélkezési gyakorlat érvényességét, és ugyanebben az értelemben az ETI-ügyben hozott ítélet[14], jóllehet nem hivatkozott közvetlenül a Kleinwort-Benson ügyben hozott ítéletre, egy hasonló eset kapcsán megállapította, hogy a vitatott nemzeti rendelkezésben szereplő, uniós jogra vonatkozó utalás semmiféle feltételnek nem volt alávetve.[15]

28. Legújabban a Teresa Cicala ügyben hozott ítéletben[16] (amelyre az eljárás résztvevői nem hivatkozhattak beadványaikban) elutasításra került egy előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés, mivel a nemzeti jogszabály nem tartalmazott „az uniós jogra történő közvetlen és feltétlen" utalást. Ily módon, a hivatkozott ítélet megállapította, hogy „azt, hogy a Bíróság tisztán belső helyzetekben értelmezze az uniós jog rendelkezéseit, az igazolja, hogy e rendelkezéseket a nemzeti jog közvetlenül és feltétel nélkül alkalmazhatóvá tette."[17] Végül, ez a követelmény felmerül a nemrég a Nolan-ügyben hozott ítéletben, amely ügyben a Bíróság hatáskörének hiányát állapította meg azon okból, hogy a nemzeti jog nem utalt kifejezetten és pontosan az uniós jogra.[18]

29. A hivatkozott feltételnek adandó jelentést illetően úgy vélem egyfelől, hogy a „közvetlen utalás" fordulat azt jelenti, hogy annak kifejezettnek és egyértelműnek kell lennie. Végső soron valódi utalásnak kell lennie, mivel nem elegendő egy egyszerű, iránymutatás jellegű említés. A „feltétlen" kifejezésből véleményem szerint az következik, hogy az utalásnak a szóban forgó szabályozás egészére kell vonatkoznia. A nemzeti jogalkotónak az uniós jogból kiemelt valamely meghatározott rendelkezésre történő elszigetelt utalása véleményem szerint nem lehet elégséges, mivel a Bíróság ítélkezési gyakorlatának alkalmazása, és végső soron az előzetes döntéshozatal iránti kérelemre adott válasz ilyen esetben diszfunkcionálisnak bizonyulhat.

30. A mindkét követelménynek való megfelelés alatt azt értem, hogy a kérdés előzetes döntéshozatalra való előterjesztésének nemcsak jogszerűnek kell lennie, hanem ezen túlmenően a kérdést el is kell, hogy fogadják. A nemzeti jogalkotó azon spontán akaratának, hogy sajátjává tegye az uniós jogot, az lehet, sőt kell, hogy legyen a logikus következménye, hogy a nemzeti bíróságnak el kell kerülnie, hogy eltérjen az uniós jognak az uniós bíróság által adott értelmezésétől. Ráadásul ésszerű, hogy az ilyen ügyekben a kérdés nemzeti bíróság általi előzetes döntéshozatalra történő előterjesztésének nem esetlegesen és véletlenszerűen kell történnie, hanem állandósult és megszilárdult gyakorlaton kell alapulnia.

11 — Ruiz-Jarabo főtanácsnoknak a fent hivatkozott Kofisa Italia ügyre vonatkozó indítványa, Jacobs főtanácsnoknak a fent hivatkozott BIAO-ügyre vonatkozó indítványa és Tizzano főtanácsnoknak a fent hivatkozott Adam-ügyre vonatkozó indítványa.

12 — A C-186/07. sz. ügyben hozott végzés.

13 — A fent hivatkozott ítéletek, 27., illetve 29. pont.

14 — A C-280/06. sz. ügyben 2007. december 11-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-10893. o.).

15 — A 25. pont.

16 — A C-482/10. sz. ügyben 2011. december 21-én hozott ítélet (EBHT 2011., I-14139. o.).

17 — A Cicala-ügyben hozott ítélet 19. pontja.

18 — A C-583/10. sz., Nolan-ügyben 2012. október 18-án hozott ítélet 47. pontja.

31. E tekintetben végül meg kell állapítanom, hogy felesleges feltenni azt a kérdést, hogy a nemzeti bíróság alkalmazkodni fog-e a Bíróság válaszához. A jóhiszemű együttműködés elvének egyik nyilvánvaló következményeképpen az a nemzeti bíróság, amely a Bírósághoz fordult, és kérdést terjesztett elé előzetes döntéshozatalra, e körülmények között nem tehet mást, mint hogy figyelembe veszi a Bíróság válaszát.[19]

32. A Cicala-ügyhöz hasonlóan az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatóságának meghatározása céljából először is tehát azt kell megvizsgálni, hogy a magyar törvény tartalmaz-e az európai versenyjogi rendelkezésekre való „közvetlen és feltétlen utalást".

33. Amint már jeleztem, az említett ítéletre nem hivatkozhattak a jelen eljárás résztvevői, mivel ezen ítélet meghozatalára beadványaik benyújtását követően került sor. Mindazonáltal ez az ítélet különösen releváns precedenst jelent a jelen ügy tekintetében, mivel a két ügy között van bizonyos hasonlóság.

34. Egyfelől a Cicala-ügyben hozott ítélet 25. és 26. pontja hangsúlyozza, hogy az ilyen esetekben a vitatott nemzeti szabályozás „a »közösségi jogrendből fakadó elvekre« utal általánosságban", és nem azon uniós jogi rendelkezésekre, amelyekre az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés vonatkozik, sem pedig ugyanezen jogterület egyéb rendelkezéseire, amiért is „nem állapítható meg, hogy az előterjesztett kérdésekben szereplő rendelkezéseket önmagukban közvetlenül alkalmazhatóvá tette az olasz jog". A jelen ügyben vitatott magyar törvény esetében az utalás még általánosabb, mivel arra szorítkozik, hogy a preambulumban elvontan „az Európai Közösség jogszabályaihoz való közelítés követelményére, valamint a hazai versenyjog hagyományaira" hivatkozik. Ez azonban nem meglepő, hiszen egy olyan államról van szó, amely még ekkor messze van attól, hogy elérje az Európai Unióhoz való csatlakozástól.

35. Másfelől hangsúlyozni kell azt a tényt, hogy a kérdést előterjesztő bíróságok mindkét ügyben elsődleges uniós jogi rendelkezések értelmezését kérik, amelyek ráadásul még inkább általános jellegűek, szinte elvszerűek, az egyik ügyben az EUMSZ 296. cikk második bekezdése és a Charta 41. cikke (2) bekezdésének c) pontja, amelyek a jogi aktusok indokolásának kötelezettségére vonatkoznak, illetve a másik ügyben az EUMSZ 101. cikkben szereplő, a verseny korlátozására irányuló cél fogalma.

36. E körülményekre figyelemmel nem lehet azt állítani, hogy a magyar versenytörvény „közvetlen és feltétlen utalást" tesz az EUMSZ 101. cikkre. Egyfelől e törvény preambuluma csak általánosságban utal az „Európai Közösség" versenyjogi szabályozására, anélkül hogy kifejezetten és egyértelműen megemlítene valamely egyedi rendelkezést, ráadásul e szabályozás a saját nemzeti hagyományok mellett mint további iránymutatás kerül említésre. Másfelől a magyar törvényben – akárcsak az olasz törvényben a Cicala-ügyben – egyáltalán nem szerepel az, hogy a hivatkozott utalás következménye a nemzeti rendelkezések alkalmazásának kizárása.[20] Végül az előterjesztett kérdés nem rendelkezik semmiféle egyedi jelleggel, mivel magának a versenyt korlátozó magatartásnak az elsődleges jog szerinti fogalmára vonatkozik.

37. A fentiekből főszabály szerint azt a következtetést kell levonni, hogy a jelen ügyben az Uniónak nem fűződik nyilvánvaló érdeke az uniós jog közvetlen és feltétel nélküli átvételéből eredő előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tárgyát alkotó rendelkezés egységes értelmezésének megőrzéséhez.

19 — Ezen elvvel kapcsolatban lásd a C-200/07. sz. és C-201/07. sz., Marra és Clemente egyesített ügyekben 2008. október 18-án hozott ítélet (EBHT 2008., I-7929. o.) 41. pontját, és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

20 — A fent hivatkozott Cicala-ügyben hozott ítélet 28. pontja.

38. Ezt követően [21] még választ **kell** adni a Bizottság azon állítására, miszerint kivételesként kell kezelni az olyan ügyeket, amelyekben a nemzeti jog a versenykorlátozó magatartásokra vonatkozó uniós jogi rendelkezéseket veszi át.

39. A Bizottság ugyanis az 1/2003 rendelet 3. cikkére és az ítélkezési gyakorlatra támaszkodva azt állítja, hogy ez a nyilvánvaló érdek a versenyjog területén általános jelleggel fennáll. Véleményem szerint, jóllehet léteznek azt alátámasztó érvek, hogy az Unió szóban forgó érdeke valamivel erősebb lehet a versenyjog területén, ez a később kifejtendő okokból nem terjedhet a közvetlen és feltétel nélküli átvétel követelményéig.

40. Egyfelől bizonyos az, hogy a Dzodzi-ügyben hozott ítéletből eredő ítélkezési gyakorlat alkalmazása különösképpen megerősödött a versenyjog területén. A fent hivatkozott Bronner-, Poseidon Chartering és ETI-ügyekben hozott ítéletekben, valamint a Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio ügyben hozott ítéletben [22] a Bíróság elfogadhatónak minősített több előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést olyan ügyekben, amelyekben az alapügyek főszabály szerint kívül estek az uniós jog alkalmazásának körén, és tárgyuk valójában valamely nemzeti versenyjogi rendelkezés volt.

41. Ezekben az ügyekben a Bíróság hatásköre fennállásának alátámasztása érdekében az azon alapuló érvelésre is hivatkozott, hogy el kell kerülni az eltéréseket az ugyanazon uniós jogi rendelkezés értelmezésében aszerint, hogy az csak közvetve alkalmazandó (a nemzeti jog általi utaláson keresztül), illetve közvetlenül (amennyiben az mind a nemzeti jog, mind pedig az EUMSZ 101. cikk alkalmazási körébe tartozik). [23]

42. Az 1/2003 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése értelmében ugyanis a nemzeti versenyjogi rendelkezéseket (mint a Tpvt. 11. §-ának (1) bekezdését) az EUMSZ 101. cikkel és az EUMSZ 102. cikkel együtt kell alkalmazni, amikor a vitatott megállapodások, döntések vagy magatartások a Szerződés értelmében véve „befolyásolhatják a tagállamok közötti kereskedelmet”.

43. Ezzel szemben ugyanakkor meg kell állapítani, hogy a szóban forgó nemzeti rendelkezéseket az uniós jogtól függetlenül kell alkalmazni, amikor nem áll fenn a tagállamok közötti kereskedelem ezen potenciális érintettsége. Az uniós jogalkotó e tekintetben egyértelműen fejezte ki magát: az 1/2003 rendelet 3. cikkének (1) és (2) bekezdése kifejezetten előírja ezt a pontosítást, és a kereskedelemre gyakorolt hatásra vonatkozó koncepcióról szóló bizottsági iránymutatás előírja, hogy ez a kritérium is „meghatározza a[z EUMSZ 101. és EUMSZ 102. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló 1/2003 rendelet 3. cikkének alkalmazási körét” [24]

44. Következésképpen, amikor lehetséges a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás, a nemzeti jogot az uniós joggal együttesen kell alkalmazni (az 1/2003 rendelet 3. cikkének (2) bekezdése), és ez utóbbi „gátként” működik, azonban ezen eseteken kívül a nemzeti versenyjogi szabályokat főszabály szerint az uniós jogtól függetlenül kell alkalmazni (következésképpen értelmezni).

21 — Azon a tényen túl, hogy a Bizottság a tárgyaláson elismerte, hogy nem „közvetlen és feltétlen utalásról” van szó.

22 — A C-217/05. sz. ügyben 2006. december 14-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-11987. o.).

23 — A fent hivatkozott Bronner-ügyben hozott ítélet 19. és 20. pontja, a fent hivatkozott Poseidon Chartering ügyben hozott ítélet 16. pontja, a fent hivatkozott Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio ügyben hozott ítélet 20. pontja és a fent hivatkozott ETI-ügyben hozott ítélet 26. pontja. Ugyanebben az értelemben lásd Kokott főtanácsnoknak az Española de Empresarios de Estaciones de Servicio ügyre vonatkozó 2006. július 13-i indítványát és az ETI-ügyre vonatkozó 2007. július 3-i indítványát.

24 — A Bizottság közleménye – A Szerződés 81. és 82. cikkében foglalt, a kereskedelemre gyakorolt hatásra vonatkozó koncepcióról szóló iránymutatás (HL C 101., 81. o.) 8. pontja. Lásd továbbá a Bizottság és az EU tagállamainak bíróságai között az EK-Szerződés 81. és 82. cikkének alkalmazása terén folytatott együttműködésről szóló bizottsági közlemény (HL C 101., 54. o.) 6. pontját.

45. A Szerződés és az 1/2003 rendelet fényében ugyanis a tagállamoknak a verseny területén saját cselekvési mozgásterük van, amely nemcsak puszta közigazgatási és végrehajtási lehetőségeket foglal magában, hanem szabályozási hatáskört is. Amikor e hatáskört a számára kijelölt területen gyakorolják, ezt semmiképp nem korlátozza az uniós jog elsőbbsége, mivel az EUMSZ 101. cikk és az EUMSZ 102. cikk e hatáskörre nem alkalmazandó, és e területen nem létezik európai harmonizációs szabály.

46. Az 1/2003 rendelet 3. cikke tehát önmagában nem elegendő ahhoz, hogy megalapozza a Bíróság hatáskörét az ehhez hasonló ügyekben, amelyekben az alapeljárást kizárólag a nemzeti rendelkezések alkalmazásával kell megoldani.[25] Ellenkező esetben elveszítené hatékony érvényesülését a „tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás” megkülönböztető kritériuma, és szükségtelen beavatkozásra kerülne sor a tagállamok számára szándékosan fenntartott szuverenitás területén.

47. Kétségtelen, hogy az utóbbi években a nemzeti versenyjogok fokozatos „európaizálódása” volt megfigyelhető, amelyek elsősorban az új tagállamokban gyakran az uniós jogot alkalmazták modellként.[26] Ez azonban nem jelenti azt, hogy ennek az „európaizálódásnak” az ítélkezési gyakorlat útján kell végbemennie. Jóllehet célszerű, sőt kívánatos lenne, hogy a tagállamok az uniós joggal való konvergenciára törekedjenek a tisztán belső (a tagállamok közötti kereskedelemre hatással nem járó) ügyekre alkalmazandó versenyjogi szabályozás területén, és hogy e nemzeti jog alkalmazása és értelmezése során a nemzeti hatóságok figyelembe vegyék a Bíróságnak az EUMSZ 101. cikkre és az EUMSZ 102. cikkre vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, ezt a harmonizációt nem az előzetes döntéshozatali eljárás útján kell véghezvinni.

48. Összegzésképpen tehát az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatósága kizárólag az uniós jogra történő valóságos, a fent hivatkozott Kleinwort-Benson és Teresa Cicala-ügyekben hozott ítéletekben megkövetelthez hasonló „közvetlen és feltétlen utalás” esetén állapítható meg, anélkül hogy kivételt kellene tenni e kritérium alól azokban az esetekben, amelyekben a nemzeti jogalkotó a versenyjog valamely rendelkezésére utal. Ha ezek a feltételek nem teljesülnek, a Bíróságnak véleményem szerint el kell utasítania a jelen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést, mivel nem rendelkezik hatáskörrel annak megválaszolásához.

V – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elemzése

49. A fenti pontban tett megállapítások sérelme nélkül, és arra az esetre, ha a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést elfogadhatónak minősíti, a továbbiakban az ügy érdemét elemzem.

A – *Előzetes megállapítások*

50. A kérdést előterjesztő bíróság a jelen ügyben azt kívánja megtudni, hogy lehetséges-e a különböző vállalkozások és egy vállalkozásokból álló egyesület között létrejött megállapodásokat céljukra tekintettel versenykorlátozónak minősíteni az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében. E kérdés elemzéséhez néhány előzetes észrevételt kell tenni az ügy ténybeli és jogi sajátosságait illetően, továbbá néhány pontosítást a vitatott megállapodás azonosítása, végül pedig a verseny korlátozására irányuló cél fogalma tekintetében.

25 — Más lenne a helyzet, ha bizonyítani lehetne, hogy a vitatott megállapodások befolyásolhatják a tagállamok közötti kereskedelmet, ez azonban – amint már jeleztem – a jelen ügyben nem képezte vita tárgyát.

26 — E tekintetben lásd CSERES, K. J., „The impact of regulation 1/2003 in the new Member States”, *The Competition Law Review*, 6. kötet, 2. kiadás (2010. július).

1. Az ügy sajátosságai

51. A jelen ügy olyan megállapodások jogszerűségének kérdését veti fel, amelyek elsődleges felei két biztosítótársaság, az Allianz és a Generali, több gépjármű-márkakereskedő, és egy egyesület, amely e kereskedőket tömöríti (a GÉMOSZ), azon sajátosság mellett, hogy a márkakereskedők a biztosítótársaságokkal fenntartott jogviszonyaikban kettős szerepet játszanak, ügyfeleik gépjármű-biztosítási szerződései megkötésekor a márkakereskedők a biztosítótársaságok közvetítőiként vagy biztosítási alkuszként lépnek fel, a járművek balesetet követő javítása során pedig a vonatkozó biztosítótársaságok által fedezett javítóműhelyként szerepelnek, többek között a biztosítótársaságok nevében előzetesen megkötött szerződésektől függően.

52. Az Allianz és a Generali évente megállapodnak a gépjárműjavító-műhelyekkel a javítási feltételekről és az e biztosítóknál biztosított gépjárművekre az általuk alkalmazandó óradíjakról. E megállapodások alapján a műhelyek anélkül javíthatják a gépjárműveket, hogy előzetesen egyeztetniük kellene a biztosítókkal.

53. 2002 vége óta számos gépjárműjavító-műhelyként is működő gépjármű-márkakereskedő a gépjármű-márkakereskedők országos szövetségét (a továbbiakban: GÉMOSZ) bízta meg azzal, hogy évente tárgyalja meg nevükben a hivatkozott óradíjakra vonatkozó keretmegállapodásokat.

54. 2004-ben és 2005-ben a GÉMOSZ és az Allianz keretmegállapodásokat kötött a javítás óradíjaira vonatkozóan. Az Allianz ezt követően a keretmegállapodások alapján egyedi megállapodásokat kötött több márkakereskedő-műhellyel. E megállapodások értelmében a gépjármű-kereskedők magasabb óradíjat kapnak abban az esetben, ha az Allianzcal kötött gépjármű-biztosítások az adott gépjármű-kereskedő által értékesített gépjármű-biztosítások bizonyos százalékát teszik ki.

55. A Generali a vonatkozó időszakban nem keretmegállapodásokat kötött a GÉMOSZ-szal, hanem egyedi megállapodásokat a márkakereskedőkkel. E megállapodások – úgy tűnik – nem tartalmaztak az óradíjak emelésére vonatkozó záradékokat, mint az Allianzcal kötött megállapodások, jóllehet a Gazdasági Versenyhivatal megállapította, hogy a Generali a gyakorlatban hasonló ösztönzőket alkalmazott.

56. Másfelől mind az Allianz, mind pedig a Generali különböző megállapodásokat kötött 2000 és 2005 között a biztosítási alkuszokkal a biztosítók termékei értékesítésének ösztönzésére, megemelt díjazás fejében.

57. A jelen ügy összetettsége tehát abból a tényből ered, hogy ebben két jelentősen eltérő piachoz: a biztosítások piacához és a gépjármű-javítási szolgáltatások piacához tartozó sajátos, esetlegesen versenykorlátozó tevékenységek keresztezik egymást. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre adandó válasz tehát megköveteli a két érintett piac bizonyos megkülönböztetését.

2. A vitatott megállapodásokról

58. A megállapodások ezen összességén kívül nem feledkezhetünk meg arról, hogy a Legfelsőbb Bíróság által előterjesztett kérdés kizárólag „egy biztosítótársaság és egyes autójavítók, illetve a biztosítótársaság és az autójavítók egyesülete közötti kétoldalú megállapodásokra” vonatkozik.

59. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett jelen kérdés tehát kizárólag e megállapodásokra vonatkozik, vagyis egyrészt az Allianz és a Generali biztosító és egyes márkakereskedő-műhelyek között, másrészt pedig az Allianz és a márkakereskedőket tömörítő egyesület (a GÉMOSZ) között létrejött szerződésekre.

60. A magyar kormány és a Bizottság mindazonáltal úgy ítéli meg, hogy a szóban forgó megállapodásokat a GÉMOSZ bizonyos döntéseivel és a biztosítótársaságok által a márkakereskedők biztosítási alkuszaival kötött megállapodásokkal együttesen kell megvizsgálni. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés szó szerinti megfogalmazásától függetlenül, és később kifejtendő okok miatt ez az együttes vizsgálat nehezen kerülhető meg.

3. A „verseny korlátozására irányuló cél” fogalmáról

61. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésével a Legfelsőbb Bíróság arra keresi a választ, hogy a szóban forgó megállapodásokat lehet-e olyan megállapodásoknak minősíteni, amelyek célja a verseny korlátozása az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében.

62. A hivatkozott rendelkezés értelmében „a közös piaccal összeegyeztethetetlen és tilos minden olyan vállalkozások közötti megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés és összehangolt magatartás, amely hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre, és amelynek célja vagy hatása a közös piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása”.

63. Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése a versenykorlátozó megállapodások két tiltott típusát nevesíti: azokat, amelyek „célja”, illetve azokat, amelyek „hatása” a verseny korlátozása. Amint arra az ítélkezési gyakorlat már rámutatott, a „vagy” kötőszó alkalmazása azt jelenti, hogy e minősítések közül a második az elsőhöz viszonyítva másodlagos jellegű: először „meg kell vizsgálni a megállapodás tulajdonképpeni célját, figyelembe véve azt a gazdasági környezetet, amelyben alkalmazásra kerül”, amennyiben „azonban e megállapodás rendelkezéseinek elemzése nem tár fel a verseny tekintetében elegendő károssági fokot, meg kell vizsgálni a megállapodás hatásait, és a megállapodás megtiltásához olyan tényezők együttes megléte szükséges, amelyek azt bizonyítják, hogy a verseny működése érezhetően akadályozva, korlátozva volt, vagy torzult.” A „cél általi jogsértések” és a „hatás általi jogsértések” közötti megkülönböztetés azon ténnyel függ össze, hogy a vállalkozások közötti összejátszás bizonyos formái már természetüknél fogva úgy tekinthetők, hogy károsak a rendes verseny megfelelő működésére. [27]

64. Valamely szerződés vagy magatartás versenykorlátozó célúnak történő minősítése egyfajta „vélelemként” történik, tehát ha e korlátozó jelleg megállapításra kerül, nem kell bizonyítani, hogy a szóban forgó megállapodás vagy magatartás milyen hatást gyakorol a versenyre. Ráadásul a tilalom megelőző jelleggel is alkalmazható, anélkül hogy a versenyt esetlegesen sértő hatások ténylegesen felléptek volna. [28]

65. Amint azt a Bizottság is kiemeli az [EUMSZ 101. cikk] (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló iránymutatásában, „e megállapodások a közösségi versenyjogi szabályok célkitűzéseinek fényében olyan nagymértékű versenyt károsító potenciállal rendelkeznek, hogy a[z EUMSZ 101. cikk] (1) bekezdésének alkalmazásához nem kell semmilyen, a piacra gyakorolt tényleges hatást kimutatni. E vélelem a korlátozás komoly természetén, és azon a tapasztalaton alapul, hogy a versenykorlátozást célzó megállapodások valószínűleg negatív hatással járnak a piacra nézve, és veszélyeztetik a közösségi versenyjogi szabályok célkitűzéseit.” [29] A fentiekből véleményem szerint az következik, hogy e kategóriát szigorúan kell értelmezni, és azon esetekre szorítkozva alkalmazni, amelyekben a káros hatások különösen súlyos belső potenciálja értékelhető.

27 — A C-209/07. sz., Beef Industry Development Society és Barry Brothers ügyben 2008. november 20-án hozott ítélet (EBHT 2008., I-8637. o.) 15. és 17. pontja.

28 — Ebben az összefüggésben az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében „egy megállapodás konkrét hatásainak a[z EUMSZ 101. cikk] (1) bekezdése alkalmazásának céljából való figyelembevétele felesleges, amikor úgy tűnik, hogy annak célja a verseny korlátozása, megakadályozása vagy torzítása.” Lásd ebben az értelemben az 56/64. és 58/64. sz., Consten és Grundig kontra Bizottság egyesített ügyben 1966. július 13-án hozott ítélet (EBHT 1966., 299. o.) 496. pontját, valamint a C-238/99. P. C-244/99. P., C-245/99. P., C-247/99. P., C-250/99. P–C-252/99. P. és C-254/99. P. sz., Limburgse Vinyl Maatschappij és társai egyesített ügyekben 2002. október 15-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-8375. o.) 491. pontját.

29 — Bizottsági közlemény – A Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének alkalmazására vonatkozó iránymutatások (HL C 101., 97. o.), 21. pont.

66. Márpedig az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében annak értékelése céljából, hogy valamely megállapodás célja versenyellenes, különösen e megállapodás rendelkezéseinek tartalmát és objektív célkitűzését kell megvizsgálni, valamint gazdasági és jogi környezetét. Még ha a felek szándéka nem is szükséges elem a megállapodás célja versenykorlátozó jellegének meghatározásában, a Bizottságot vagy az uniós bíróságot semmi nem akadályozza abban, hogy tekintetbe vegyék e szándékot. [30]

67. Ezen ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott megállapodások tartalmát és célkitűzését elemzem, tehát azon megállapodásokét, amelyek egyrészt a biztosítók, másrészt pedig egyes márkakereskedő-műhelyek, illetve az ezeket tömörítő egyesület (a GÉMOSZ) között jöttek létre. Másodsorban e megállapodások gazdasági és jogi környezetét vizsgálom meg, amely környezetbe, véleményem szerint, azok a megállapodások és döntések is illeszkednek, amelyekre a magyar kormány és a Bizottság hivatkozik, tehát a GÉMOSZ döntései és a biztosítási alkuszokkal kötött megállapodások.

B – *A vitatott megállapodások tartalma és objektív célkitűzése*

68. Véleményem szerint elsősorban tartalmukat és objektív célkitűzésüket illetően az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tárgyát alkotó megállapodások, amelyekben a biztosítók annál nagyobb díjazást ajánlanak fel a márkakereskedőknek a gépjárművek javításáért, minél magasabb a szóban forgó biztosítótársaság márkakereskedő által értékesített biztosításainak százalékos aránya, nem minősíthetők versenykorlátozó célú megállapodásoknak.

69. Először is hangsúlyozni kell, hogy vertikális megállapodásokról van szó, amelyekre általános szabályként – a kivételektől eltekintve – nem alkalmazható az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése. [31] A horizontális megállapodásoktól eltérően tehát, amelyek esetében könnyebb a versenyt korlátozó cél vagy hatások kimutatása [32], a vertikális megállapodások lényegesen összetettebbek.

70. A magyar kormány és a Bizottság mindazonáltal megkérdőjelezi e megállapodások vertikális minősítését. Véleményem szerint a biztosítók és a márkakereskedő-műhelyek között semmiféle olyan jogviszony nem áll fenn, amelynek keretében az egyik fél szolgáltatást nyújt a másiknak. Mivel a javítóműhelyek nem a biztosítótársaságok ügyfelei, és a javítás óradíjait nem lehet a biztosítások értékesítése ellenszolgáltatásának tekintetni, nem lehet valóságos „vertikalitásról" beszélni. Végső soron úgy ítélik meg, hogy nem vertikális szerződésekről van szó, mivel nem létezik olyan jogviszony, amelynek értelmében az egyik fél szolgáltatást nyújt a másiknak.

71. Ezzel szemben az Allianz azt állítja, hogy a márkakereskedőkkel kötött megállapodásai nyilvánvalóan vertikális jellegűek, mivel ez utóbbiak számára díjazás fejében a biztosított gépjárművek javításának, illetve a biztosítás értékesítésének közvetítői szolgáltatását nyújtják.

30 — Lásd többek között a 96/82-102/82., 104/82., 105/82., 108/82. és 110/82. sz., IAZ és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 1983. november 8-án hozott ítélet (EBHT 1983., 3369. o.) 23–25. pontját, valamint a C-501/06. P., C-513/06. P., C-515/06. P. és C-519/06. P. sz., GlaxoSmithKline-ügyben 2009. október 6-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-9291. o.) 58. pontját.

31 — Lásd e tekintetben az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdésének a vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 2010. április 20-i 330/2010/EU bizottsági rendelet (HL L 102., 1. o.) 2. cikkét. E rendelet 3. cikke a piaci részesedések egyes küszöbértékeit írja elő a mentesség alkalmazása tekintetében, 5. cikke pedig felsorolja az e mentesség alá nem tartozó korlátozásokat.

32 — Amint az a versenytárs vállalkozások között lett volna, nyilvánvalóan, ha létezett volna a javítás díjaira vonatkozó megállapodás az Allianz és a Generali között.

72. Véleményem szerint az Allianz álláspontja inkább összeegyeztethető a vertikális megállapodásoknak a 330/2010 rendeletben szereplő tág fogalmával. Az e rendelet 1. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő meghatározás értelmében ugyanis a vertikális megállapodás „olyan megállapodás vagy összehangolt magatartás, amely a megállapodás vagy az összehangolt magatartás szempontjából a termelési vagy értékesítési lánc különböző szintjein tevékenykedő két vagy több vállalkozás között jön létre, és amely azokra a feltételekre vonatkozik, amelyek mellett egyes áruknak vagy szolgáltatásoknak a felek által történő vásárlása, értékesítése vagy viszonteladása történik”.

73. Következésképpen úgy vélem, hogy először is, a biztosítók és a márkakereskedő-műhelyek a megállapodás tekintetében az elosztási lánc különböző szintjein végzik tevékenységüket, másodsorban pedig a vitatott megállapodásokban a felek megállapítják azokat a feltételeket, amelyek mellett a márkakereskedők meghatározott szolgáltatásokat nyújtanak a biztosítóknak, amely szolgáltatásokért ez utóbbiak megfizetik a kialkudott díjat. Ebben az értelemben nem vitatott például az, hogy a márkakereskedők díj ellenében értékesítik a biztosítók biztosítási termékeit, és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés ténylegesen arra vonatkozik, hogy a díjazás választott formája (a javítási óradíjakon keresztül) összeegyeztethető-e az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdésével. Következésképpen azok a megállapodások, amelyekre az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés vonatkozik, álláspontom szerint vertikális megállapodások.

74. Márpedig ez ideáig a Bíróság a vertikális megállapodások esetében versenykorlátozó célúnak kizárólag a minimális viszonteladási árak előírását [33], a tagállamok közötti párhuzamos kereskedelem, abszolút területi védelemmel járó tilalmát [34], és újabban azon záradékokat tartotta, amelyek tiltják a forgalmazók számára bizonyos termékek Interneten történő értékesítését, kivéve ha e tilalom objektíve igazolt, mint például egy szelektív forgalmazási rendszer keretében. [35]

75. Ezzel szemben, amint azt a későbbiekben kifejtem, a jelen ügyben szóban forgó megállapodásokból véleményem szerint hiányzik az a potenciális korlátozás, amely a fenti záradékokban rejlik.

76. A magyar kormány és a Bizottság azt állítja, hogy az a tény, hogy a vitatott megállapodások a biztosítók által fizetendő javítási óradíjat e biztosítók termékei márkakereskedő-műhely általi értékesítésének meghatározott százalékos arányától, és nem egy meghatározott mennyiség értékesítésétől teszi függővé, a biztosítók között a megállapodás létrejöttének időpontjában fennálló piaci részesedések fenntartásának szándékát jelzi, amely cél önmagában versenyellenes. A megállapodások azt eredményezhetik, hogy főszabály szerint egymástól független tevékenységeket kötnek össze, nevezetesen a gépjárműjavítást és a biztosítások értékesítését, ily módon torzítva a piac rendes működését, megerősítve a vitatott megállapodások versenyellenes célját.

77. Először is arra kell emlékeztetni, hogy a versenyjog nem tiltja kifejezetten az ilyen jellegű záradékokat, százalékban meghatározott célokkal, és nem szankcionál semmiféle olyan vertikális megállapodást, amelynek célja a saját értékesítés növelése a versenytársak hátrányára. Ennek legnyilvánvalóbb bizonyítéka az úgynevezett „márkakényszert” vagy versenytilalmi kötelezettséget tartalmazó megállapodásokkal szembeni – bizonyos időhatárok közé szorított – tolerancia, amely megállapodások nemcsak a verseny ezen hiányára ösztönöznek, hanem megtiltják a versenytársak termékeinek forgalmazását is. [36]

33 — A 243/83. sz. Binon-ügyben 1985. július 3-án hozott ítélet (EBHT 1985., 2015. o.).

34 — A fent hivatkozott Consten és Grundig kontra Bizottság ügyben hozott ítélet és a 19/77. sz. Miller-ügyben 1978. február 1-jén hozott ítélet (EBHT 1978., 131. o.).

35 — A C-439/09. sz., Pierre Fabre Dermo-Cosmétique SAS ügyben 2011. október 13-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-9419. o.).

36 — A 330/2010 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében a versenytilalmi kötelezettség „olyan közvetlen vagy közvetett kötelezettség, amelynek értelmében a vevő nem gyárt, vásárol, ad el vagy értékesít viszonteladás keretében a szerződés szerinti árukkal vagy szolgáltatásokkal versengő árut vagy szolgáltatást, illetve a vevőt terhelő olyan közvetlen vagy közvetett kötelezettség, amelynek értelmében az érintett piacon a szerződés szerinti áruk és szolgáltatások, valamint azok helyettesítői tekintetében – az előző naptári évi beszerzései értéke, vagy ahol ez bevett ipari gyakorlat, mennyisége alapján számítva – a vevő összbeszerzésének több mint 80%-a a szállítótól vagy a szállító által megjelölt másik vállalkozástól kell, hogy származzon.”

78. A 330/2010 rendelet 5. cikke (1) bekezdésének a) pontja például csak az EUMSZ 101. cikk (3) bekezdése alóli mentesség alkalmazását tiltja (és ezért az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése alá rendeli) azokat a versenytilalmi kötelezettségeket, amelyek „határozatlan időre vagy öt évet meghaladó időtartamra szól[nak]", ami lehetővé teszi a mentességnek a rövidebb időtartamra szóló megállapodásokra történő alkalmazását. A vertikális korlátozásokról szóló bizottsági iránymutatás megállapítja, hogy az „egyedüli márka kikötésére vonatkozóan egy évnél rövidebb időre vállalt kötelezettségek általában nem tekintendők úgy, hogy érzékelhető versenyellenes hatásokat vagy összességében negatív hatásokat váltanának ki." [37]

79. Nyilvánvalóan az a tény, hogy a 330/2010 rendelet előírja, hogy a vertikális megállapodások egy meghatározott típusára nem alkalmazható a mentesség, nem azt jelenti, hogy ezek automatikusan a versenykorlátozó célú megállapodások kategóriájába kerülnek. Mindazonáltal az is bizonyos, hogy a 330/2010 rendelet „feketelistája" és a Bizottság által „*hardcore-nak*" minősített korlátozások nagy átlagban egybeesnek azokkal a megállapodásokkal és magatartásokkal, amelyeket az ítélkezési gyakorlat versenykorlátozó célúnak minősített. Következésképpen, bár nem meghatározó kritériumról van szó, e listák támpontul szolgálhatnak annak megállapításához, hogy mi nem minősül korlátozó célúnak.

80. Továbbá maga az ítélkezési gyakorlat is elemzett olyan konkrét megállapodásokat, amelyek ilyen jellegű versenytilalmi kötelezettségeket tartalmaztak, és arra a következtetésre jutott, hogy ezek nem minősülnek versenykorlátozó célú megállapodásoknak, jóllehet meg kell vizsgálni, hogy ezek nem járnak-e a verseny megakadályozásának, korlátozásának vagy torzításának hatásával. [38]

81. Véleményem szerint a vitatott megállapodások tartalmukat és célkitűzésüket tekintve nem rendelkeznek olyan magas szintű versenykorlátozó potenciállal, mint azok a vertikális megállapodások, amelyeket az ítélkezési gyakorlat a múltban korlátozó célú megállapodásoknak minősített. Ráadásul ezek versenykorlátozó potenciálja éppen hogy kisebbnek tűnik, mint azon vertikális megállapodásoké, amelyek az ítélkezési gyakorlat értelmében nem minősülnek versenykorlátozó célúnak, jóllehet esetlegesen versenyellenes hatásokat kelthetnek. [39]

C – *A vitatott megállapodások gazdasági és jogi környezete*

82. Amint azt már jeleztem, annak meghatározásához, hogy egy meghatározott megállapodás versenykorlátozó célúnak minősül-e, az ítélkezési gyakorlat értelmében e megállapodás gazdasági és jogi környezetét is meg kell vizsgálni. [40]

83. Ebben az értelemben az [EUMSZ 101. cikk] (3) bekezdésének alkalmazásáról szóló bizottsági közlemény megállapítja, hogy „szükséges lehet azon környezet vizsgálata, amelyben a [megállapodást] alkalmazzák (vagy alkalmazni fogják), valamint a felek tényleges piaci viselkedésének és magatartásának vizsgálata. Hasznos lehet tehát a megállapodás alapjául szolgáló tények, valamint a megállapodás alkalmazása sajátos környezetének tanulmányozása, mielőtt le lehetne vonni azt a következtetést, hogy valamely különös korlátozás versenykorlátozó célúnak minősül-e, vagy sem. Valamely megállapodás gyakorlati alkalmazásának módja nyilvánvalóvá teheti a versenykorlátozó célt, még akkor is, ha maga a megállapodás nem tartalmaz ilyen értelmű rendelkezéseket." [41]

37 — HL C 130., 1 o., 133. pont.

38 — Lásd ebben az értelemben a C-234/89. sz. Delimitis-ügyben 1991. február 28-án hozott ítélet (EBHT 1991., I-935. o.) 13–15. pontját; a C-214/99. sz. Neste Markkinointi Oy ügyben 2000. december 7-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-11121. o.) 25. pontját; a C-279/06. sz., CEPSA Estaciones de Servicio SA ügyben 2008. szeptember 11-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-6681. o.) 43. pontját és a C-260/07. sz., Pedro IV Servicios SL ügyben 2009. április 2-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-2437. o.) 83. pontját.

39 — Lásd az előző lábjegyzetben hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

40 — Lásd például a fent hivatkozott IAZ és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 23–25. pontját.

41 — A fent hivatkozott közlemény 22. pontja.

84. Márpedig, a jelen ügyben a vitatott megállapodásokat nagyon sajátos környezetben alkalmazták, amely néhány, első látásra problémás elemmel rendelkezik.

85. Egyfelől, a GÉMOSZ döntései egyértelműen a márkakereskedőkkel a gépjárművek javítási szolgáltatásainak díjairól és feltételeiről kötött horizontális megállapodásnak tűnnek. Másfelől a vitatott megállapodásokat megkötő biztosítók, az Allianz és a Generali a tárgyaláson elhangzottak szerint együttesen az érintett piac 70%-át birtokolták. Következésképpen a márkakereskedőkkel és/vagy a GÉMOSZ-szal az előzetesen az egyesületen belül egyeztetett díjakon alapuló javítási árakról megállapodásokat kötve a biztosítók nagyobb piaci erővel szilárdították meg és tették hatékonnyá a márkakereskedők horizontális megállapodásait. Végül a biztosítók és a biztosítási alkuszok között létrejött megállapodások felerősítették a biztosítók és a márkakereskedők között létrejött megállapodásokból eredő versenyellenes hatást.

86. Véleményem szerint és elsősorban pusztán a gépjármű-biztosítások szempontjából mindezen körülmények nem elégségesek ahhoz, hogy a nemzeti bíróság a hivatkozott vertikális megállapodásokat versenykorlátozó célú megállapodásoknak minősítse.

87. Kétségtelen, hogy az Allianz és a Generali a GÉMOSZ-szal és a márkakereskedő-műhelyekkel kötött megállapodásaikban piaci részesedéseiket szándékoztak növelni, a versenytársakat kizáró hatást keltve. Mindazonáltal, amint azt már említettem, e célkitűzés nem teszi a hivatkozott vitatott megállapodásokat céljuk okán versenykorlátozó megállapodásokká.

88. A versenykorlátozó cél megállapításához a biztosítások piacán véleményem szerint bizonyítani kellene, hogy az Allianz és a Generali között versenyellenes horizontális megállapodás jött létre, vagy legalábbis összehangolt magatartás, amely a versenytársak piacról való kizárására irányult, amely magatartás céljának okán versenykorlátozónak minősül. Egyébiránt a Bizottság is láthatóan erre utal beadványaiban, amikor azt állítja, hogy létezhetett ilyen összehangolt magatartása biztosítók között a jelen ügyben, különösképpen azon megállapodások feltételeinek azonosságára tekintettel, amelyeket az Allianz kötött a GÉMOSZ-szal és egyénileg a márkakereskedőkkel, illetve a Generali egyénileg a márkakereskedőkkel.

89. Erre tekintettel mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében „az [EUMSZ 101. cikk] értelmében vett összehangolt magatartás egyfajta egyeztetést jelent a vállalkozások között, amelyek nem kötnek kifejezetten megállapodást, ám azt tudatosan helyettesítik olyan egymás közötti gyakorlati együttműködéssel, amely veszélyezteti a versenyt”. Hasonlóképpen, a Bíróság a Suiker Unie kontra Bizottság ügyben 1975. december 16-án hozott ítéletében megállapította, hogy „az összehangolt magatartást jellemző koordinációs és együttműködési kritériumokat, amelyek nem követelik meg egy valóságos »terv« elkészítését, a Szerződés versenyjogi rendelkezéseihez kapcsolódó felfogás fényében kell értelmezni, amelynek értelmében valamennyi gazdasági szereplőnek önállóan kell meghatároznia a közös piacon általa alkalmazandó politikát, valamint azokat a feltételeket, amelyeket ügyfelei számára szándékozik felkínálni”. Jóllehet „az önállóság ezen követelménye nem zárja ki a gazdasági szereplők azon jogát, hogy ésszerűen alkalmazkodjanak versenytársaik észlelt vagy feltételezett magatartásához, az önállóság ezen követelményével ellentétes bármely olyan közvetlen vagy közvetett kapcsolat a gazdasági szereplők között, amelynek célja vagy hatása olyan versenyfeltételek létrejötte, amelyek nem felelnek a szóban forgó piac rendes feltételeinek, figyelembe véve a termékek vagy a nyújtott szolgáltatások jellegét, a vállalkozások méretét és számát, valamint az említett piac kiterjedését”.[42]

42 — A Bíróság 172/80. sz. Gerhard Züchner-ügyben 1981. július 14-én hozott ítéletének (EBHT 1981., I-565. o.) 12–14. pontja.

90. Következésképpen az összehangolt magatartás fennállásához egyfelől olyan akarategység megállapítása szükséges, amely által a különböző versenytársak a verseny kockázatait az egymás közötti egyeztetéssel szándékoznak helyettesíteni, valamint maguk a vállalkozások közötti közvetlen vagy közvetett kapcsolattal.[43] Ezenfelül az összehangolt magatartás „a vállalkozások közötti egyeztetésen kívül az ilyen egyeztetést követően a piacon folytatott magatartást, valamint az e két tényező közötti okozati összefüggést is feltételezi”.[44]

91. Ezen ítélkezési gyakorlatra figyelemmel a Bizottság azt állítja, hogy az a tény, hogy a biztosítók elfogadták a márkakereskedők által ajánlott standard feltételeket, valamint az a tény, hogy a megállapodások feltételei hasonlók vagy éppen azonosak, nyilvánvalóvá teszi, hogy horizontális megállapodásokról van szó, vagy legalábbis összehangolt, ám elkülönülten alkalmazott magatartásokról, mind a biztosítók, mind pedig a márkakereskedők részéről.

92. E tekintetben mindazonáltal emlékeztetni kell arra, hogy a párhuzamos magatartás önmagában nem elégséges az összehangolt magatartás fennállásának megállapításához, amennyiben létezik elfogadható magyarázat e magatartásra. A Bíróság félreérthetetlenül megállapította, hogy „[a]nnak meghatározása tekintetében, hogy ezen elemek milyen bizonyító erővel bírnak, arra kell emlékeztetni, hogy a párhuzamos magatartás csak akkor tekinthető az egyeztetés bizonyítékának, ha ez az egyeztetés az egyetlen elfogadható magyarázat. Figyelembe kell ugyanis venni azt a tényt, hogy bár a Szerződés 85. cikke tilt minden olyan összejátszást, amely torzíthatja a versenyt, nem zárja ki a gazdasági szereplők azon jogát, hogy ésszerűen alkalmazkodjanak versenytársaik valós vagy előre látható magatartásához.”[45]

93. A nemzeti bíróság feladat annak értékelése, hogy léteznek-e bizonyítékok az említett egyeztetés vagy összehangolt magatartás vonatkozásában. Kizárólag ha léteznek ilyen bizonyítékok, akkor áll fenn nyilvánvalóan célzott versenykorlátozás a biztosítások piacán, tehát a versenytársak közötti, a piac felosztására irányuló egyeztetés az egyik azon versenykorlátozások közül, amelyek a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében az említett minősítés alá tartoznak.

94. Ellenben, ha csak egyfelől a biztosítóknak az értékesítésük növelésére irányuló szándéka, másfelől pedig a márkakereskedőkkel kötött, azon tény okán hasonló záradékokat tartalmazó megállapodások megkötése kerül megállapításra, hogy a márkakereskedők előzetesen megállapodtak a szándékuk szerint érvényesítendő óradíjakról, véleményem szerint nem állapítható meg összehangolt magatartás fennállása.

95. Ellenben kevésbé lenne problémás annak megállapítása, hogy a megállapodások e hálózata versenykorlátozásra irányuló céllal bír a gépjármű-javítási szolgáltatások piacán.

96. Megállapítható ugyanis, hogy az óradíjaknak a márkakereskedők által horizontálisan megtárgyalt emelése szerepelt a biztosítókkal kötött megállapodásokban is, amelyek nemcsak hogy elfogadták a márkakereskedők által a GÉMOSZ-on belül megtárgyalt óradíj szintjét, hanem ezt meghatározott feltételek mellett tovább is emelték.

43 — E tekintetben a 48/69. sz., ICI kontra Bizottság ügyben 1972. július 14-én hozott ítélet (EBHT 1972., 619. o.) 64. pontját lehet idézni: „[ha] a 85. cikk különbséget tesz az »összehangolt magatartás« fogalma és a »vállalkozások közötti megállapodás« vagy a »vállalkozások társulásai által hozott döntés« fogalma között, ezt azzal a szándékkal teszi, hogy a cikk tilalma alá essen a vállalkozások közötti olyan együttműködési forma, amely anélkül, hogy eljutna egy tulajdonképpeni megállapodásig, tudatosan helyettesíti közöttük a gyakorlati együttműködést a verseny kockázatainak tekintetében.”

44 — A C-199/92. P. sz. Hüls AG ügyben 1999. július 8-án hozott ítélet (EBHT 1999., I-4287. o.) 161. pontja.

45 — A C-89/85., C-104/85., C-114/85., C-116/85., C-117/85. és C-125/85-C-129/85. sz., Ahlström Osakeyhtiö és társai kontra Bizottság ügyben 1993. március 31-én hozott ítélet (EBHT 1993., I-1307. o.) 71. pontja.

97. Első látásra tehát az említett horizontális megállapodásnak a javítási óradíjakra gyakorolt hatása attól függött, hogy a biztosítók elfogadják-e az ezekben előírt feltételeket, amint az láthatóan meg is történt. A márkakereskedő-műhelyek (illetve maga a GÉMOSZ) és a biztosítók között létrejött vertikális megállapodások egy önmagában versenyellenes horizontális megállapodást hagytak jóvá. Ezen okból a megállapodások összessége (és nem csak a horizontális megállapodás) jogellenes, és a márkakereskedő-műhelyek magatartása mellett a biztosítók magatartása is kifogásolható.

98. Mindenesetre a nemzeti bíróság feladata a GÉMOSZ említett megállapodásának vagy döntésének vizsgálata. Különösen azt célszerű meghatározni, hogy ez a megállapodás köt-e olyan nagy számú márkakereskedő-műhelyt, hogy valódi értelemben vett versenyellenes horizontális megállapodásról lehessen beszélni.

99. E feltételek vizsgálatát követően, a fentiek összességéből versenykorlátozás állapítható meg a gépjármű-javítások szolgáltatásának piacán, amely korlátozás fennállásához a biztosítóknak a GÉMOSZ-szal és az egyes márkakereskedőkkel kötött megállapodásai hozzájárultak. Amint arra a Bizottság emlékeztetett, két különböző piacon jelen lévő felek között létrejött megállapodások csoportját már szankcionálta az ítélkezési gyakorlat a Coop de France bétail et viande ügyben 2008. december 18-án hozott ítéletben. [46]

VI – Végkövetkeztetések

100. Következésképpen azt javaslom, hogy a Bíróság a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre a következő értelemben válaszoljon:

„1) Az Európai Unió Bírósága nem rendelkezik hatáskörrel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés megválaszolására.

2) Másodlagosan, a biztosítótársaság és egyes autójavítók, illetve a biztosítótársaság és az autójavítók egyesülete közötti olyan kétoldalú megállapodások, amelyek alapján a biztosítótársaság által biztosított járművek javítása után a biztosítótársaság által a javítónak fizetett javítási óradíj – többek között – a javító mint az adott biztosítótársaság biztosítás-közvetítője által a biztosítótársaság javára közvetített biztosítások számától és arányától is függ:

a)
Nem minősülnek az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében olyannak, mint amelyek célja a verseny korlátozása, amennyiben a korlátozás a biztosítások piacát érinti, kivéve ha megállapítható a biztosítóknak a versenytársak piacról történő kizárására irányuló összehangolt magatartása. E feltétel vizsgálata a nemzeti bíróság feladata.

b)
Az EUMSZ 101. cikk (1) bekezdése értelmében olyan megállapodásoknak minősülnek, amelyek célja a verseny korlátozása, amennyiben a korlátozás a gépjárműjavítások piacát érinti, figyelembe véve e megállapodások alkalmazásának környezetét, különösen azt, hogy létezik-e a díjakra vonatkozó horizontális megállapodás a márkakereskedők között. E megállapodás fennállásának és terjedelmének vizsgálata a nemzeti bíróság feladata.”

46 — A C-101/07. P. és C-110/07. P. sz. egyesített ügyekben hozott ítélet (EBHT 2008., I-10193. o.).